

Tal av Marie Nilsson, IF Metalls tillträdande förbundsordförande

Vänner, kamrater, framtidens industriarbetare! Det är en oerhört stor ära att få förtroendet att leda IF Metall.

Det sägs att jag är den första kvinnan på posten. Men det är faktiskt inte riktigt sant, om man ska vara petig. För 1902 bildades nämligen Kvinnornas fackförbund, för att dåvarande Skrädderiförbundet inte ville ha oss kvinnor som medlemmar.

Anna Sterky, skrädderiarbetare som hade varit fackligt och politiskt aktiv i Danmark, kom till Sverige för kärlekens skull. Hon blev den första ordföranden i Kvinnornas Fackförbund. I dag är hon en av tre kvinnor i arbetarrörelsen som står staty vid Norra Bantorget i Stockholm.

Anna Sterky efterträddes av sömmerskan Signe Wessman. Hon var ordförande för Kvinnornas Fackförbund tills det gick upp i Skrädderiarbetareförbundet. Som med tiden blev Beklädnadsarbetareförbundet. Som gick ihop med Fabriksarbetareförbundet och blev Industrifacket. Som så småningom, tillsammans med Metallarbetareförbundet, bildade Industrifacket Metall.

Låt oss aldrig glömma kvinnorna och männen som gick före oss och kämpade för fackliga rättigheter som vi har nytta av än i dag.

IF Metalls kongress 2017 har temat Framtidens industriarbete. Det är en fortsättning på tidigare generationers fackliga kamp.

Det fackliga engagemanget står aldrig still. Vi har tidigare med framgång mött teknikens olika skiften. Nu ska vi göra det igen. Vi vet att ny teknik faktiskt innebär stora möjligheter. Rätt använda kan digitalisering, robotisering, materialutveckling och klimatsmart produktion göra svensk industri världsledande i många år framöver.

Betyder det att industriarbetaren har spelat ut sin roll? Att hela framtidens teknikutveckling kommer att skötas av ingenjörer, och själva produktionen av robotar?

Nej, vi tror att det är precis tvärtom. Tron på fullständig automation är i grunden ett feltänk. Vi tror att framgången för framtidens industrier avgörs i mötet mellan människan och tekniken. Det tekniska genombrottet sker på arbetsplatsen hela tiden, där arbetsuppgifterna förändras gradvis, steg för steg i takt med vad som är möjligt med tekniken.

Människor är inte maskiner, men människor behövs för att plocka det allra bästa ur maskinerna. Därför har de som hävdar att industriarbetare måste bli billigare och mer utbytbara helt enkelt fel. Om Sveriges fabriker, verkstäder, gruvor och bruk ska bli den nya teknikens vinnare krävs tvärtom yrkesutveckling för industrins arbetare.

Ständigt lärande i arbetet måste gå från vision till verklighet. De fina orden om kompetensutveckling i våra kollektivavtal måste gå från ord till handling. Samhället måste erbjuda gedigen grundutbildning, ständig fortbildning och möjligheter till omställning flera gånger under ett arbetsliv. Både utbildningssystemet och studiefinansieringen måste uppmuntra till livslångt lärande. Det Stefan, kan du ta med dig hem till din finansminister.

Brist på kompetens får aldrig vara skäl för industrins arbetsgivare att göra sig av med kvinnor och män som inte fick chansen att utveckla sig i jobbet. Tillgången till kompetent arbetskraft ska däremot driva industrins framgångar. Det är en konkurrenskraft i sig.

Vi i IF Metall ska ta vårt ansvar för att stärka medlemmarnas yrkesutveckling, både i centrala avtal och ute på varje enskild arbetsplats. Men det, mina vänner, kan vi bara göra om vi är en stark fackförening.

Det för mig osökt in på de handlingslinjer som vi senare ska ta beslut om. Vår arbetsplats, vår organisation och vårt samhälle. På dessa tre arenor har IF Metall tydliga prioriteringar som alla har samma mål, nämligen att stärka medlemmarna – framtidens industriarbetare.

Jag ska inte räkna upp alla våra prioriteringar. Det behövs inte, för ni ombud har tagit fram dem. Låt mig i stället lyfta fram tre viktiga frågor för IF Metall att arbeta med, utifrån handlingslinjernas prioriteringar.

För det första – vi måste försvara och utveckla Industriavtalet.

I år fyller Industriavtalet 20 år. I två decennier har den konkurrensutsatta industrin varit normerande för löneökningstakten på den svenska arbetsmarknaden. Resultaten talar för sig själva: En stabil ekonomisk utveckling och stigande reallöner för de anställda. Ändå är Industriavtalet återkommande under attack. Både från högerpolitiker som vill lagstifta om lägre löner och från kritiker som tycker att Industriavtalet håller tillbaka löneutvecklingen för andra grupper.

Högerpolitikerna, dem ska vi inte lyssna på över huvud taget. För vad de vill göra, det är att flytta makten över lönerna från oss, arbetsmarknadens parter, till lagstiftarna. Det riskerar hela den svenska modellen, som har gett löntagarna bättre villkor och arbetsgivarna ordning och reda.

Kritiken mot den svenska lönebildningen ur ett jämställdhetsperspektiv finns det större anledning att faktiskt lyssna på. Det är ett problem att kvinnodominerade yrken och arbetsplatser systematiskt har lägre löner och sämre arbetsvillkor. Det upplever vi även i vårt förbund, inte minst inom den kvinnodominerade tvättindustrin.

Men lösningen på könsorättvisorna är inte att göra oss av med industrinormen, som faktiskt ger även kvinnodominerade yrken reallöneökningar. Nej, lösningen är systematiskt jämställdhetsarbete. Könnssegregeringen på den svenska arbetsmarknaden måste minska. Lokalt måste vi arbeta med lönesystem och yrkesutveckling som ger alla, oavsett kön, möjlighet att avancera i arbetsuppgifter och öka i lön.

Jämställdhet, det skapar vi tillsammans, ur insikten att könsorättvisor hör till dåtiden och inte till framtiden.

För det andra – vi måste öka den fackliga styrkan.

Många av er har tidigare hört mig räkna upp fyra nyckeltal, och det tänker jag fortsätta tjata om: 100, 85, 30, 0. Det betyder: IF Metall ska öka medlemskontakten. Vi ska fortsätta att besöka alla arbetsplatser där vi inte redan har en facklig närvaro – alltså 100 procent – varje år. IF Metall ska öka organisationsgraden. År 2020 ska vi ha en organisationsgrad på minst 85 procent. IF Metall ska fortsätta på den inslagna vägen och öka andelen kvinnor med förtroendeuppdrag. Målet om minst 30 procent kvinnor i de beslutande organen ska vara uppfyllt år 2020. IF Metall ska teckna kollektivavtal på alla arbetsplatser inom vårt område där vi har medlemmar. Ingen medlem ska behöva arbeta utan kollektivavtal.

Lyckas vi med detta, då ökar vi den fackliga styrkan. Då organiserar vi fler, då engagerar vi fler och då välkomnar vi fler. Och då kan vi på ett ännu bättre sätt företräda framtidens industriarbetare.

I detta sammanhang vill jag lyfta en viktig fråga som inte har något givet svar. Teknikutvecklingen gör att gränsen mellan arbetare och tjänstemän suddas ut på många arbetsplatser. Olika yrkesgrupper lär av varandra och samarbetar för att hitta nya tekniska lösningar. Det är många av er medvetna om i er vardag. Arbetsuppgifter och yrkeskunskap utvecklas. Industriarbetaren blir mer av en teoretisk praktiker, och tjänstemannen blir mer av praktisk teoretiker.

Hur länge är det då rimligt att vi har olika fackföreningar? Hur länge dröjer det tills det bästa sättet att stärka industrins anställda är genom principen ”en arbetsplats, ett fack”? Ligger det 10 år eller kanske 20 år bort? Eller är det en omöjlig tanke? Jag har inte svaret, men jag vill att vi funderar på det tillsammans.

Vi har alltid haft förmågan att förändra vårt sätt att organisera oss för att stärka oss som industriarbetare. Jag är helt övertygad om att vi kommer att behöva använda den förmågan igen.

För det tredje – vi måste säkra en fortsatt socialdemokratiskt ledd regering i valet 2018.

Den facklig-politiska samverkan med Socialdemokraterna är oerhört viktig för IF Metalls medlemmar. Vi vet vad som är skillnaden mellan borgerlig och socialdemokratisk industripolitik. Vi vet att Fredrik Reinfeldt yrade i nattmössan om att den svenska industrin var ”basically gone”. Han ledde en regering som var tämligen ointresserad av att bedriva industripolitik och som lämnade oss industriarbetare i sticket under den djupa finanskrisen 2008.

På samma sätt vet vi att Stefan Löfven är en av oss – svetsaren som blev statsminister. Han leder en regering som lyssnar på industrins parter, som satsar på forskning och utveckling för att stärka industrins konkurrenskraft och som erkänner industrin som en framgångsmotor.

Vårt förbund har del i detta. Ni kommer säkert ihåg att i samband med vår kongress 2014 tog vi fram och presenterade en ny industripolitik i form av tio punkter som vi skickade med Stefan Löfven, för vi var ju ganska säkra på att han skulle få en betydande position sedan. Den har haft stor framgång. Det har den haft för att regeringen har lyssnat på oss. Flera av våra förslag har beslutats och genomförts mer eller mindre rakt av. Andra förslag har kompletterats eller modifierats, men är på god väg att genomföras.

Allra viktigast är regeringens strategi för ny industrialisering av Sverige. Det är en strategi som ger företag, myndigheter, finansiärer och alla andra goda industriella krafter en gemensam inriktning så att olika åtgärder kan förstärka varandra.

Det är oerhört viktigt att detta politiska engagemang inte stannar av. Politiken för en ny industrialisering, exportfrämjande, innovationer och företagsnära forskning måste vara både uthållig och långsiktig. För det krävs en industrivänlig regering. För Sveriges industriarbetare är en socialdemokratiskt ledd regering det överlägset bästa alternativet, det råder det ingen tvekan om.

Men låt mig vara tydlig. Vår största motståndare i valet 2018 är inte Moderaterna eller ens borgerligheten, det är vanmakten och hopplösheten. Alldeles för många människor i Sverige känner eller upplever att utvecklingen går åt fel håll. De känner så trots att sysselsättningen ökar, trots att arbetslösheten minskar och trots att vi kan se att samhällsekonomin är stark. De känner så trots att vår socialdemokratiskt ledda regering har börjat reparera revorna i välfärden som åtta års borgerligt styre ställde till med.

Högerpopulister och högerextremister, låt oss kort sagt kalla dem rasister, de förstärker den här känslan av vanmakt och hopplöshet. De sprider myter om att Sverige är på väg mot undergången. De försöker splittra människor utifrån sådant som hudfärg, religion och ursprung. Och de utser vissa av oss till syndabockar.

Men samhällets problem beror inte på människors mångfald. Samhällets problem är aldrig människor, utan de klyftor och orättvisor som människor upplever i sin vardag. Och lösningen på det är inte splittring och syndabockar, utan solidaritet. Solidaritet som socialdemokratien står för i praktisk politik.

Sverige är ett solidariskt land. Det visade sig tydligt efter det fruktansvärda terror-dådet på Drottninggatan, bara ett stenkast från vårt förbunds kontor. När terrorn försökte splittra oss höll vi ihop och hjälpte varandra. När terrorn ville göra oss rädda, då gick vi ut på gatorna och sörjde tillsammans.

Du Stefan Löfven beskrev det så vackert på minnesstunden i Stockholms stadshus. Jag ska citera några rader av det du sade: *"Den styrka, den beslutsamhet, den orubblighet i våra värderingar, som Sverige har visat under de här dagarna, den kan aldrig en mördare ta ifrån oss. Vår sammanhållning kommer alltid vara starkare än de krafter som vill slita oss isär. Vår samhällsmodell kommer aldrig att kunna kuvas. Vår demokrati kommer att segra över fundamentalismen."*

Stefan Löfven, du har så rätt. Vi vaknade inte upp till ett nytt land efter terror-dådet. Vi fortsatte att leva i ett Sverige där samhällets institutioner visade sig stå pall när något av det värsta händer och där människor fortfarande tar ansvar för varandra.

Att bekämpa terror kräver effektiva polisiära och rättsliga verktyg för att förebygga, stoppa och straffa terrorism, som exempelvis de 10 000 nya polisanställda som Socialdemokraterna vill ha. Men att bekämpa terror kräver framför allt att människovärdet, demokratin och det öppna samhället försvaras av alla goda krafter. Solidaritet mellan människor är därför viktigare än någonsin, annars har extremisterna och fundamentalisterna lyckats.

Att öka människors tillit till att solidarisk politik kan förändra samhället är vår allra viktigaste uppgift inför valet 2018. Vi måste både lyssna på och samtala med våra jobbar-kompisar ute på arbetsplatserna. Vi måste visa att en socialdemokratisk väg är trovärdigare än högerpopulisternas. Och det här är jätteviktigt att vi hjälps åt med. Vi måste stå

upp för människovärdet i en tid när människofientliga och protektionistiska vindar blåser över hela världen, inte minst från Trumps USA och Storbritanniens Brexit.

När vi försvarar människovärdet, då försvarar vi samtidigt löntagarnas rättigheter. Och när vi säger nej till stängda gränser, då säger vi samtidigt ja till industriella framgångar.

Sverige är ett starkt industriland, men med en liten hemmamarknad. Framgångarna för den svenska industrin vilar på möjligheterna att vi kan exportera, helt enkelt att Sverige fortsätter att vara ett land i världen. Det kräver både frihandel och internationell solidaritet.

IF Metall är en stark röst för internationell handel och internationella investeringar som bygger på rättvisa villkor för länder och människor. På samma självklara sätt som vi försvarar frihandel kräver vi att mänskliga rättigheter respekteras. Internationell handel får aldrig innebära korruption eller barnarbete. Vi kommer aldrig att acceptera lönedumping som innebär att löntagare i olika länder ställs mot varandra. Vi står på människornas sida, och på industrins. De två sympatierna kan aldrig skiljas åt, utan förutsätter faktiskt varandra. Därför säger vi nej både till extremhögerns stängda gränser och till borgerlighetens attacker mot löner och arbetsvillkor.

I valet 2018 står med största sannolikhet en socialdemokratiskt ledd regering mot en moderatledd regering, i värsta fall med sverigedemokrater på ministerposter. Jag tänker att detta får inte bara hända! För industrins, välfärdens och människovärdets skull måste de blåbruna krafterna hållas tillbaka.

En socialdemokratisk valseger 2018 är vägen framåt för Sverige. Det, mina vänner, ska vi ge allt för i kommande valrörelse! Eller hur?

Vänner, kamrater, framtidens industriarbetare. Det har blivit dags för mig att runda av. Jag är ingen långtalare, det är lika bra att ni vänjer er. Men det här talet är förstås bara en början.

Jag är väldigt glad och stolt över att ha blivit vald till IF Metalls ordförande. Det är ett väldigt stort förtroende och ansvar, som jag ska göra allt för att vårda. Jag ska låta mitt ledarskap styras av vetskapen att IF Metall, det är varenda medlem, varenda förtroendevald, varenda anställd, varenda arbetsplats och alla våra 36 avdelningar.

Förbundet finns till för att ni ska kunna göra skillnad i den fackliga vardagen. Som förbundsordförande är jag en av alla kuggar i maskineriet som är IF Metall. Och alla kuggar är lika viktiga. Vi klarar oss inte utan varandra.

Tillsammans ska vi skapa de allra bästa förutsättningarna för framtidens industriarbetare, precis som Anna Sterky och Signe Wessman gjorde på sin tid.

Fackförbundet IF Metall har aldrig varit kortsiktiga populisterna som söker enkla lösningar. Vi har alltid förändrat genom ansvarstagande och konstruktivitet. Det ska vi vara stolta över, för det leder oss in i framtiden. Tack för att ni lyssnade!